

K pozůstalosti se přihlásili jednak dědicové ze zákona, jednak Ida Sch-ová z písemné a z ústní závěti, opírajíc dědickou přihlášku o listinu nadepsanou: Schenkungsurkunde a podepsanou zůstavitelem a třemi svědky, před nimiž prý zůstavitel prohlásil, že chce, by Ida Sch-ová byla jeho jedinou dědičkou. P o z ů s t a l o s t n í s o u d poukázal na pořad práva Idu Sch-ovou, r e k u r s n í s o u d dědice ze zákona.

N e j v y š š í s o u d změnil usnesení obou nižších soudů v ten rozum, že se Ida Sch-ová poukazuje, by prokázala platnost závěti, na jejímž základě se přihlásila za dědičku, pořadem práva a podala za tím účelem proti dědicům, přihlásivším se ze zákona, žalobu do třiceti dnů, jinak by byla pozůstalost projednána beze zřetele na její dědické nároky.

D ů v o d y:

Rozhodnutí, zda písemní a ústní projev vůle zůstavitele ze dne 12. června 1929 jest platným pořízením pro případ smrti, musí býti podle § 125 nesp. říz. vyhraženo řízení spornému. Prozatím jde jen o to, které straně má býti přikázáno zahájití rozepři žalobou pod následky, že jinak nebude při projednávání pozůstalosti přihlíženo k jejím dědickým nárokům. Podle § 126 nesp. říz. mají býti, byly-li podány přihlášky ze zákona a ze závěti, odkázáni na pořad práva dědici ze zákona, když zesnulý zůstavil poslední pořízení učiněné v předepsané formě, a jeho pravost nebyla popřena. V jiných případech musí role žalobce býti přidělena dědicům ze závěti. Jak sama dědička ze závěti Ida Sch-ová uznává, není listina z 12. června 1929 sepsána v pravidelné formě předepsané pro písemní poslední vůli, ač jest podepsána zůstavitelem a třemi svědky, neboť není podle svého nadpisu »Schenkungsurkunde« a podle doslovu svého obsahu pořízením pro případ smrti. Zda při sepisování této listiny byly splněny obřadnosti požadované zákonem pro ústní poslední pořízení, jest mezi stranami sporno a bude právě předmětem řízení sporného. Pro přidělení role žalobce jest rozhodným, že podle udání svědků nebyli zůstavitelem dožádáni, by vyslechli ústní prohlášení jeho poslední vůle a vydali svého času o něm svědectví, nýbrž aby jako svědci spolupůsobili při sepsání listiny nadepsané »Schenkungsurkunde«. Z tohoto důvodu nelze prozatím pokládati za to, že jest tu ústní poslední pořízení, vyhovující formálním předpisům zákona, a jest úlohu žalobce přidělití Idě Sch-ové. Rozhodnutí prvního soudu bylo proto obnoveno, ale upraveno podle § 125 nesp. říz.

Čís. 9859.

Jistotu podle § 520 obč. zák. lze žádati, je-li ohrožena podstata věci. Tak jest tomu, prodáno-li příslušenství věci (živý inventář hospodářské usedlosti). Povinnost složití jistotu nelze uložit pod exekucí.

(Rozh. ze dne 25. dubna 1930, Rv II 350/29.)

Vlastníci usedlosti domáhali se na jejich poživatelích, by jim zřídili jistotu 20.000 Kč do čtrnácti dnů pod exekuci. Žalobní nárok odůvodňovali žalobci tím, že žalovaní zamýšlejí prodati dobytek, náležející k usedlosti, výši jistoty pak cenou dobytka. Žalovaní za sporu dobytek skutečně prodali. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Odvolací soud nesouhlasí s právním posouzením případu v otázce, zda jsou tu předpoklady nároku na zajištění ve smyslu § 520 obč. zák. Správné jest sice, že i příslušenství jako část podstaty může býti předmětem ochrany ve smyslu citovaného zákona, ano, sdílejíc osud věci hlavní (§ 294 obč. zák.) může býti také předmětem poživacího práva a může dokonce hodnotou i cenou převyšovati věc hlavní. Nemůže zajisté býti pochybnosti o tom, že by se vlastník mohl domáhati zajištění, kdyby na př. poživatelem byly ohroženy drahocenné stroje, tvořící příslušenství továrního podniku a podobně mohl by se domáhati zajištění nezbytného příslušenství rolnické usedlosti. O tom, že koně a hovězí dobytek nelze počítati k užítku jako výtěžku tohoto hospodářství, netřeba se zajisté zmiňovati. Zda běží o nepřátelský čin se strany poživatele, nemusí býti sice nerozhodné, neboť i takové nepřátelské činy, které se přímo podstaty ani nedotýkají, nýbrž které směřují třeba jenom proti osobě vlastníka, mohou býti za okolností důvodem nároku na zajištění. V souzeném případě mají však pravdu odvolatelé, že rozhodujícím ve smyslu žalobního děje byla skutečnost, že žalovaní příslušenství prodávali (prodali) a že důvod, proč tak činili, ani pro žalobce nebyl směrodatný. Jest však dáti za pravdu odvolatelům, že žalobcům požadovaný nárok na zajištění nelze přiznati. Vycházíť rozsudek z nesporné skutečnosti, že žalovaní, davše pozemky do pachtu, za sporu všechn hovězí dobytek i koně a na ně připadající část slepic prodali a že žalobci žádají jistotu k zajištění tohoto prodaného inventáře ve výši odpovídající právě hodnotě tohoto prodaného inventáře. Byl-li však tento inventář za sporu protiprávně již odstraněn, nelze již mluvíti o hrozící škodě neb ohrožení, jež pojmově předpokládá každý nárok na zajištění a také nárok podle § 520 obč. zák., nýbrž o škodě již způsobené a nastavší, za kterou jsou žalovaní právi podle § 513 posl. al. (a contrario). Není tu však podkladu pro zabezpečení proti škodě teprve hrozící, jak je má na mysli § 520 obč. zák. Při tom také odvolací soud má za to, že podle právní konstrukce napadeného rozsudku, která jest v souhlasu se skutkovým dějem, jde tu o právo poživací, které propachtování podstaty připouští, takže propachtováním o sobě žalovaní ještě ani své právo nikterak nepřekročili a nebylo nic tvrzeno žalobci za sporu, co by nasvědčovalo tomu, že by se propachtování stalo takovým způsobem, že by již v něm samém bylo spatřovati ohrožení podstaty. Ve skutečnosti ani nezakládají žalobci svůj nárok na zajištění na propachtování samém, nýbrž na odprodeji inventáře, jehož zajištění žádají a který — jak rozsudek pro odvolací řízení závazně zjišťuje — za řízení v první stolici byl již proveden. Právem poukazují odvolatelé k tomu, že žalobci mohli by snad proti nim uplatňovati nároky z práva vlastnického nebo nárok na ná-

hradu škody (§ 513 obč. zák.), což však neuplatňují, že však nemají již nároku na zajištění proti škodě, která již nastala. Nelze poukazovati k tomu, že o škodě by se mohlo mluvit na straně žalobců teprve po ukončení pachtu; žalovaní byli sice podle názoru odvolacího soudu oprávněni dáti pozemky do pachtu, mohli to učiniti i s inventářem. Jestliže tak neučinili, nebyli oprávněni inventář prodati, nýbrž měli jej nabídnouti žalobcům, nemohli-li jej sami udržeti. Protože předmětem žaloby i rozsudku jest jen zajištění onoho živého inventáře, jehož cena byla vzata za základ pro stanovení výše jistoty a který byl již prodán, tedy z dosahu žalobců jako vlastníků odstraněn, mohli by žádati jen náhradu, což však nečiní, nikoli zajištění, a bylo odvolání vyhověti a žalobu zamítnouti.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvního soudu s tou změnou, že jsou žalovaní povinni zříditi žalobcům uloženou jim jistotu 20.000 Kč do dvou měsíců, nikoliv však pod exekucí.

D ů v o d y:

Vadnost řízení (§ 503 čís. 2 c. ř. s.) spatřují dovolatelé v tom, že nižší soudy neprovedly důkazu svědkem Ladislavem S-em a výsledkem stran o tom, že žalovaní nabízeli ku prodeji nábytek k inventáři postoupené usedlosti patřící. Než nábytek nelze pokládati po rozumu § 520 obč. zák. za součást podstaty hospodářské usedlosti, takže nebylo zapotřebí prováděti těchto důkazů. Není tu proto tvrzené vadnosti řízení. Pokud jde o dovolací důvod nesprávného právního posouzení (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), nelze souhlasiti s názorem odvolacího soudu, že žalobcům nepřísluší nárok na zřízení jistoty, pokud jde o ohrožení živého inventáře. Žalobou domáhají se žalobci jako vlastníci nemovitosti na žalovaných, kterým, jak správně dovodil odvolací soud, přísluší požívací právo k této nemovitosti podle § 509 obč. zák., poskytnutí jistoty podle § 520 obč. zák. Podle tohoto zákonného ustanovení lze požadovati jistotu při hrozícím nebezpečí. Toto nebezpečí spatřovali žalobci podle žaloby mimo jiné v tom, že žalovaní zamýšleli odprodati živý inventář patřící k usedlosti. Jest zjištěno, že žalovaní odprodali živý inventář za sporu. A tu má odvolací soud za to, že, když žalovaní tento živý inventář již odprodali, nelze již mluvit o hrozící škodě podle § 520 obč. zák., nýbrž o škodě již způsobené, která opravňuje vlastníka jen, by se domáhal na požívateli náhrady škody podle § 513 obč. zák. (opakem). S tímto názorem nelze souhlasiti. Pro výklad zákonného ustanovení § 520 obč. zák. jest směrodatným německý text zákona (cís. pat. ze dne 1. června 1811 sb. z. s. čís. 946 odstavec desátý). Podle německého doslovu jest vlastník oprávněn požadovati jistotu »bei einer sich äussernden Gefahr«. Slova ta nelze podle § 6 obč. zák. vykládati jinak než tak, že jistotu lze požadovati, když se nějaké nebezpečí jeví, tudíž když jest ohrožena podstata věci. A tu nemůže býti pochybnosti o tom, že jest ohrožena podstata věci, prodá-li se příslušenství, tvořící součást podstaty. Takovouto součástí jest při hospo-

dárské usedlosti živý inventář. Prvý soud zjistil hodnotu tohoto živého inventáře na 20.000 Kč. Tato prvním soudem zjištěná výše nebyla žalovanými v jejich odvolání napadena, takže jest jí vzítí i za podklad rozhodnutí dovolacího soudu. Ježto tudíž žalobcům přísluší nárok na zřízení jistoty podle § 520 obč. zák., bylo právem prvním soudem žalobní prosbě na poskytnutí jistoty 20.000 Kč vyhověno, tato povinnost nemohla však žalovaným uložena býti pod exekucí, jak to učinil první soud, ježto z doslovu § 520 obč. zák. vysvítá, že tento nárok nelze vymáhati exekucí, ježto, kdyby žalovaní nedostáli uložené jim povinnosti, přísluší žalobcům jen právo domáhati se na žalovaných, by nemovitost byla jim ponechána za slušné odbytné nebo byla dána do soudní správy. Bylo proto rozsudek prvního soudu, pokud jim byla uložena žalovaným povinnost ke zřízení požadované jistoty potvrditi, a byla lhůta pro toto zřízení stanovena podle § 409 druhý odstavec c. ř. s. na dva měsíce, nemohlo však jim býti uloženo splnění této povinnosti pod exekucí. Že se v souzeném případě nepřiznává žalobcům něco jiného, než čeho se žalobou domáhají, správně dovodil již odvolací soud. V rozsudku nebylo třeba již určití, jak za to mají žalovaní, jakým způsobem jest zříditi uloženou jim jistotu 20.000 Kč, poněvadž musí jim býti ponecháno na vůli, by si sami určili, kterým ze způsobů v § 1373 obč. zák. uvedených chtějí dostáti povinnosti uložené jim rozsudkem. Pokud žalovaní poukazují k tomu, že museli živý inventář odprodati, ježto následkem nepřátelského chování se žalobců oproti nim byli nuceni pozemky dáti do pachtu, jest vytknouti, že bylo jejich povinností, by pozemky propachtováli takovým způsobem, aby nedošlo k ohrožení živého inventáře, patřícího k podstatě věci. Ježto tudíž žalobcům přísluší nárok na poskytnutí jistoty 20.000 Kč podle § 520 obč. zák., je dovolání opodstatněno, bylo mu vyhověti a napadený rozsudek změnití tak, jak shora uvedeno v rozsudečném výroku.

Čís. 9860.

Cestou milosti nelze prominouti pořádkové tresty ani tresty pro svévoli, uložené podle civilního řádu soudního, exekučního řádu nebo řádu mimosporného.

(Rozh. ze dne 25. dubna 1930, Rv II 453/29/3.)

Advokát, jemuž byl nejvyšším soudem uložena pořádkový trest, žádal ministerstvo spravedlnosti, by mu byl pořádkový trest prominut. K žádosti ministerstva spravedlnosti podal nejvyšší soud tento rozsudek: I. Především nutno řešiti zásadní otázku, zda jest v právním řádu podklad pro to, by mohly býti prominuty cestou milosti pořádkové tresty, uložené podle civilního řádu soudního, exekučního řádu, nebo podle řádu mimosporného (na př. §§ 86, 179 druhý odstavec, 333, 354 c. ř. s., §§ 115 třetí odstavec, 118 první odstavec ex. ř., § 85 org. zák.). Totéž platí pro tresty pro svévoli (na př. §§ 69 první od-